

Bytí člověka ve světě a výchova (Esej)

Marcela Lišková

Jako téma práce jsem si zvolila Bytí člověka ve světě a výchova. Jedná se o problematiku, která jde svou podstatou do hloubky a vyžaduje dlouhodobé zkoumání. Svou pozornost bych chtěla zaměřila na oblast týkající se smrti v kontextu školy. Toto téma je mi osobně blízké z důvodů osobních i profesních. V tomto tématu bych ráda pokračovala také v závěrečné práci. Pokusím se nastínit situace, kdy žák čelí smrti blízkého člověka, anebo se smrt jakkoli dotkla komunity školy. V ČR je nezisková organizace Cesta domů, která mimo poskytovanou péči o umírající se také začala zaměřovat i na pomoc pozůstalým v době zármutku. Tato organizace rozšířila myšlenku péče i do oblasti školství. Hovoří o situacích, se kterými se setkávají pedagogové na základních školách v kontextu smrti. Tato nezisková organizace si v minulém roce nechala zpracovat reprezentativní výzkum veřejného mínění o tématu smrti a umírání na českých školách. Výzkum měl název Je smrt školou povinná? Výsledek ukázal, že pro děti není těžké téma smrti a konečnosti otevřít. Učitelé, rodiče i děti se shodují, že o smrti a umírání by se mělo hovořit otevřeněji. Překvapující výsledky otevírají další prostor pro zamyšlení nejen pro odborníky, ale i pro rodiče a jejich děti. Výsledek je pozitivní výpovědí a impulsem pro další vzdělávání. Osobní inspirací se mi stalo vzdělávání, které se věnuje postupům a možnostem školy při úmrtí v rodině dítěte nebo úmrtí ve škole. Jak nabídnout pomoc a podporu z pohledu dítěte, rodiny, pedagogů i třídního kolektivu. Data z výzkumu ukazují, že pouze osm procent škol se tématu smrti dotknou. Je otázkou, jak toto téma zařadit do výchovy ve školách. Co je vlastně výchova? Jedná se o účinek působení okolí jedince s úmyslem předat mu vědomosti a dovednosti a zároveň se jedná o formování osobnosti žáka především ve vztahu ke společnosti. Výchova dle Patočky vede k sebevýchově a podstatně souvisí s tím, že každý člověk by měl spoléhat především sám na sebe a tím pádem mít i zodpovědnost sám za sebe – ale ovšem i za ostatní. K tomuto poznání je důležitá právě výchova ve svých počátcích. Jak pomoci dětem, které se setkaly se ztrátou? Co prožívají a kde je místo učitele? Jak se naučit být oporou a správně odpovídat na zvědavé otázky, které pro okolí mohou být nepříjemné? Anebo otázka, jak zařadit téma smrti a ztráty do preventivního i intervenčního působení školy? A také například jak vytvořit krizový plán školy kde učíme pro situace spojené se smrtí. Odpovědi na tyto otázky mě nesmírně inspirují hledat.

V nakladatelství Cesta domů je mnoho publikací, které radí pedagogům, jak s dětmi téma smrti, umírání, zármutku otevírat. Příkladem uvádím krásnou publikaci od autorek M.Špínkové a E. Mlynárikové s názvem Slon u tabule – je to pozvánka o povídání o nelehkých tématech.

